

E

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE
JAARVERSLAG VAN DE SECRETARIS OVER HET JAAR 1955.

Op politiek gebied hebben in het jaar 1955 verschillende gebeurtenissen plaatsgehad, die zowel onder ons volk als onder de leden van onze Partij beroering verwekten.

Reeds begin Februari werden de gemoederen van vele Nederlanders in beweging gebracht, toen in de Tweede Kamer der Staten-Generaal het ontwerp van wet op de lijkbezorging in behandeling kwam. Hier waren de beginselen van vrijheid en verdraagzaamheid in het geding. Op 9 Februari hield Prof. Mr P.J.Oud zijn grote rede over dit wetsontwerp in de Tweede Kamer; door hem en zijn fractie-genoten werden enige amendementen ingediend, welke werden verworpen; een aantal leden van de P.v.d.A.-fractie bleek hierbij echter achter de heer Oud te staan. Het ontwerp in zijn geheel werd tenslotte aangenomen met 68 tegen 11 stemmen; tegen stemden de V.V.D.-fractie, de beide Staatkundig-Gereformeerden en de aanwezige C.P.N.-leden. Een overdruk uit "Vrijheid en Democratie" van de rubriek "Parlementaire Flitsen", waarin de behandeling van dit wetsontwerp werd weergegeven, is als brochure verspreid. Bij de behandeling van het ontwerp in de Eerste Kamer, in Augustus, heeft na indrukwekkende redevoeringen van Prof.Molenaar en Baron de Vos van Steenwijk ook deze fractie tegengestemd.

Intussen had het parlementaire werk gedurende enkele weken stilgelegen. Op 17 Mei werd nl. door de Tweede Kamer het Ontwerp van wet tot wijziging van de Huurwet met 50 tegen 48 stemmen verworpen; tegen stemden de V.V.D., de P.v.d.A., de S.G.P., de K.N.P., de C.P.N., de heer Gerbrandy (A.R.) en de heer Schmal (C.H.). Een Kabinets-crisis was het onmiddellijk gevolg. Tot Formateur werd aangewezen de voorzitter van de P.v.d.A.-fractie, Mr J.A.W. Burger. Op 2 Juni keerde het Kabinet in dezelfde samenstelling terug; Mr Burger was geslaagd in zijn pogingen tot het vinden van een basis tot voortzetting van de arbeid van het Kabinet-Drees, en de Minister-President trok op grond daarvan de ontslagaanvraag van het Kabinet in. Dr Drees legde op 7 Juni een regeringsverklaring af; voorgesteld werd een uniforme huurverhoging van 5 %, gepaard gaande aan een zekere wettelijke garantie voor behoorlijk onderhoud, benevens enige verschuivingen in de belastingplannen. In Augustus werden de nieuwe huur-en belastingvoorstellen zonder hoofdlijke stemming door de Tweede Kamer aanvaard, nadat echter de V.V.D.-fractie onder protest de vergaderzaal verlaten had. De meerderheid van de Tweede Kamer wees nl. voorstellen, welke zij zakelijk en principieel toejuichte, zoals bijv. het amendement van Mr H.F. van Leeuwen ter tegemoetkoming aan de onevenredig zware loon-en inkomstenbelastingdruk op de ongehuwden, af, omdat zij zich in buiten de Kamer als geheel omgaande besprekingen met handen en voeten gebonden had om geen enkele wijziging in de belastingvoorstellen meer te aanvaarden. Om de verwerpelijkheid van deze situatie duidelijk te maken heeft onze fractie, na een verklaring bij monde van haar voorzitter, Prof. Mr P.J.Oud, dan ook geweigerd aan deze "beraadslaging", welke geen beraadslaging meer was, verder deel te nemen.

Spectaculair was ook het televisie-debat, dat in Maart in de Tweede Kamer voor het oog der televisie-camera's werd gevoerd, en waarbij Mevrouw A.Fortanier-de Wit haar actie tegen de zo onbillijke situatie, dat alle grote constructieve partijen, behalve de V.V.D., staatkundige voorlichting door de ether kunnen geven, eindelijk bekroond zag door een -voorlopige- toezegging van Minister Cals deze kwestie in het Kabinet te zullen brengen, omdat hetgeen Mevrouw Fortanier vroeg, inderdaad overweging waard was.

Van het vele, dat door alle leden onzer Kamerfracties, ieder op hun eigen terrein, werd gedaan, kan in dit jaarverslag slechts een enkel punt worden aangestipt. Genoemd moge tenslotte nog worden de rede, welke door Prof. Oud bij de politieke beschouwingen over de Rijksbegroting 1956 werd gehouden.

In de samenstelling onzer Tweede Kamerfractie kwam aan het einde van het verslagjaar een wijziging. De heer H.J. Ankersmit zag zich genoodzaakt zijn ontslag te nemen als lid der Tweede Kamerfractie der Staten-Generaal, aangezien het hem onmogelijk was de taak, verbonden aan dat lidmaatschap en zijn taak als oudste directeur zijner familie-bedrijven tegelijk goed te vervullen. Zijn ontslagneming, welke zeer werd betreurd, vestigt nogmaals de aandacht op het probleem, dat de steeds toenemende werkzaamheden van de Kamer vormt.

Zijn opvolgster, Mevrouw Mr J.M. Stoffels-van Haaften, werd op 22 December geïnstalleerd. Met haar deed de tweede vrouw in de V.V.D.-fractie en de tiende vrouw in de Tweede Kamer haar intrede.

De werkzaamheden van de Partij in het jaar 1955 vonden haar hoogtepunt in de V.V.D.-dag op Zaterdag 17 September in het Kurhaus en het Circus te Scheveningen, inzet van de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen in 1956. Reeds in 1954 was de datum voor deze dag bepaald, doch de feitelijke voorbereidende werkzaamheden namen op 22 Januari 1955 een aanvang met de installatie van een Werkcomité en een Landelijke Voorbereidingscommissie. Het al dan niet slagen van de V.V.D.-dag hing af van het aantal bezoekers. Alle krachten moesten dus worden ingespannen om te trachten zoveel mogelijk leden en niet-leden der Partij te Scheveningen samen te brengen. Daartoe was de medewerking van de gehele Partij onontbeerlijk. Het stemt tot grote vreugde en dankbaarheid dat deze medewerking uit vrijwel het gehele land is gegeven. Tal van regionale voorbereidingscommissies werden ingesteld, die, naarmate de grote dag naderde, veelal van een koortsachtige activiteit blijk gaven. Centrales, afdelingen en ook zeer vele individuele leden hebben zich ten volle voor het welslagen van deze manifestatie ingezet. Zo kon de V.V.D.-dag inderdaad een groot succes worden, hetgeen niet alleen met het oog op de eenheid binnen de Partij, maar ook als demonstratie naar buiten van het grootste belang is geweest.

De voorbereidingen vergden intussen ook van Werkcomité, Landelijke Commissie en Algemeen Secretariaat grote inspanning. Na de installatievergadering kwamen Werkcomité en Landelijke Commissie op 26 Maart, 25 Juni en 27 Augustus bijeen, terwijl het Werkcomité afzonderlijk nog op 25 Mei, 21 Juli en 15 September vergaderde. Ter stimulering van het bezoek werd een wedstrijd uitgeschreven, waarbij aan die afdelingen, die in verhouding tot hun ledental en tot het aantal kilometers, dat hen van Scheveningen scheidde, het grootste aantal deelnemers opleverde, een voorzittershamer werd uitgereikt. Tot de winnaars behoorden de afdelingen Ede, Haastrecht en Heiloo en de Ondercentrale Zaanstreek. Voorts werd onder leiding van de heer C.A. den Oudsten te Lekkerkerk een smalfilmwedstrijd gehouden; er waren zes deelnemers, waarvan de eerste prijs door een onafhankelijke jury werd toegekend aan de heer T. van den Berg Azn. te Boskoop. Door het secretariaat werden affiches, raambiljetten, concept-circulaires, sluitzegels en autowimpels beschikbaar gesteld. Grote hoeveelheden werden hiervan door Centrales en afdelingen afgenomen. Twee persconferenties werden gehouden, de eerste, voor de verwante bladen, op 26 Juli, de tweede, voor de algemene pers, op 11 Augustus. Op beide conferenties werd het woord gevoerd door onze Partij-voorzitter.

Was aanvankelijk alleen de Kurzaal gehuurd, al spoedig bleek dat deze het aantal deelnemers, dat verwacht kon worden, niet zou kunnen bevatten. Daarom werd ook het Circusgebouw ingeschakeld, en toen, naarmate de dag naderde, het aantal aanvragen om kaarten de beschikbare zitplaatsen verre overtrof heeft de Voorbereidingscommissie nog een aantal zalen in het Kurhaus gereserveerd, waar het gehele programma via televisie-apparaten werd uitgezonden. De bezoekers van de Kurzaal, waar ondergetekende de leiding had, en van het Circusgebouw, waar de heer Mr D.J. van Gilse presideerde, kregen hetzelfde programma. Nadat om half één een kranslegging door Prof. Oud op het graf van Mr J.R. Thorbecke had plaats gehad, stroomden om half drie in stralende zon duizenden op het Govers Dijknootplein, waar richtingsaanwijzers waren geplaatst, de verschillende zalen binnen. Om 3 uur precies werden de zaaldeuren gesloten; de vergadering in de Kurzaal werd rechtstreeks door de radio uitgezonden. Redevoeringen van Prof. Mr P.J. Oud

en Mr H. van Riel, aanbieder van de nieuwe blauwe nylon vlag met het V.V.D.-embleem door Mevrouw Mr E.A.J. Scheltema-Conradi en Mevrouw A. Fortanier-de Wit, geassisteerd door een dochter en een zoon van onze raadsleden in Dirksland, in lichtblauw nylon kleding, declamatie van Mevrouw Roosje Driessen en muzikale medewerking van de Koninklijke Fanfare "Sempre Crescendo" uit Middelharnis-Sommelsdijk onder leiding van Willem Vernooijs en het Fanfarecorps "Paul Kruger" uit Den Haag - dit was het programma van deze massale bijeenkomst, die om 5 uur werd besloten met een spontane uitbarsting van geestdrift op het Gevers Deijnootplein, waar onze Partij-voorzitter een ovatie werd gebracht.

Des avonds kwamen ruim 2000 deelnemers in de Kurzaal en de foyer van het Kurhaus bijeen om een cabaret-voorstelling te zien en tot diep in de nacht bij muziek en dans tezamen te blijven.

Zeer groot was de aandacht door de pers zowel vóór als na de dag aan deze manifestatie geschonken. De organisatoren - in het bijzonder dient hier de heer L. van Vlaardingen te worden genoemd - konden met voldoening op hun werk terugzien.

Op 17 September werd tevens gepubliceerd een brochure van onze Partij, getiteld "Opgaande Lijnen"; een samenvatting op principiële basis van de liberale beginselen. Daarnaast was in de afgelopen jaren op publicatie van iets dergelijks aangedrongen. Het stemt tot verhuizing, dat reeds dadelijk voor deze brochure grote belangstelling bleek te bestaan.

Minder verheugend was het resultaat van de eveneens op de V.V.D.-dag ingezette nieuwe ledenwerfactie. Op 17 September werd aan alle leden der Partij een speciaal voor dit doel samengestelde krant "Actie" verzonden, waarin was opgenomen een Liberaal Manifest; het laatste werd ook afzonderlijk verspreid en in verschillende dagbladen gepubliceerd. Door middel van in de krant "Actie" en in het weekblad "Vrijheid en Democratie" opgenomen stroken konden door de leden der Partij namen en adressen van belangstellenden en/of nieuwe leden aan het Algemeen Secretariaat worden opgegeven. Aan de belangstellenden werd het Liberaal Manifest, een folder "Dit najaar staat in het teken van de stembus" en een machtigingsenveloppe, waarmee zij zich als lid konden opgeven, toegezonden; de afdeling, waaronder zij ressorteerden, werd op de hoogte gesteld. De nieuwe leden ontvingen een welkomstbrief en tevens de krant "Actie". Voor de aanbrengrers van ieder 100ste nieuwe lid, en voor elk 100ste nieuwe lid zelf, werden boekenbonnen beschikbaar gesteld. In de maanden November en December werd bovendien voor de kampioen-ledenwerfver (werfster) een televisie-toestel uitgelooft. Ondanks dit alles bedroeg het aantal nieuwe leden, door deze actie aangebracht, op de sluitingsdatum - 31 December 1955 - voor zover dit uit de op het algemeen secretariaat binnengekomen meldingen blijkt niet meer dan rond 1000. Een van de oorzaken, waaraan dit teleurstellende resultaat zonder twijfel kan worden geweten, is een zekere vermoeidheid in de Partij, welke onmiddellijk na de V.V.D.-dag optrad. Men had zich eendrachtig ingespannen om deze dag te doen slagen; een nieuw beroep op medewerking faalde deels. Daarnaast moet niet vergeten worden dat bij de in 1953 gehouden ledenwerfactie reeds rond 4000 nieuwe leden werden geboekt, waarmee het ledental van onze Partij tot ca. 30.000 - 6 % van het aantal onzer kiezers - was gestegen. Zeer zeker moet een aanzienlijke toeneming van ons ledental nog mogelijk zijn, doch hiertoe zullen méér leden zich een grotere inspanning dienen te getroosten.

Ofschoon het jaar 1955 geen verkiezingsjaar kan worden genoemd, hebben toch verkiezingen plaats gehad. De leden van de Provinciale Staten in de provincies Noord-Holland en Friesland en in de provincies Noord-Brabant, Zeeland en Utrecht hebben op 3 Augustus wegens periodieke aftreding van de helft van de leden van de Eerste Kamer hun stem uitgebracht. De uitslag van deze verkiezingen bracht geen enkele wijziging in de verdeling en vervulling der zetels.

Het aantal onzer afdelingen steeg gedurende het verslagjaar wederom, en wel van 338 tot 343. Opggericht werden de afdelingen Axel, Berger, Doesburg, Heukelum, Hoornaar, Maassluis, Noorddijk, Sint-Maartensdijk, Terneuzen, Tholen en Vianen. De afdeling Oost Zeeuws-Vlaanderen kwam,

in verband met de oprichting der afdelingen Axel en Terneuzen, te vervallen. De afdeling Meerkerk, die reeds in 1953 was opgericht, werd tot nieuwe bloei gebracht.

Het aantal abonne's op ons weekblad "Vrijheid en Democratie" is daarentegen helaas teruggelopen. Op 1 Januari 1955 bedroeg dit 5707; op 1 Januari 1956 : 5585. Het aantal abonnementen op "De Vrije Amsterdamer" bleef constant op 1480, zodat het totaal aantal lezers van beide bladen aan het einde van het verslagjaar bedroeg: 7065.

Door de dood ontvielen aan de Partij een aantal vooraanstaande partijgenoten, waarvan ik in de eerste plaats noem de oud-secretaris, Mr J. Rutgers. Helaas is de hoop, in mijn vorig jaarverslag uitgesproken, dat hij spoedig van zijn ziekte zou mogen herstellen, niet in vervulling gegaan. Na een verblijf van bijna een jaar in het ziekenhuis Bronovo werd hij daaruit ontslagen, weliswaar invalide, maar toch met een goede kans op volledige genezing. Korte tijd later echter moest hij wederom in een ziekenhuis worden opgenomen, alwaar hij in December overleed.

Voorts noem ik: M. Gautier, burgemeester van Berkenwoude, Dr A. de Haan, voorzitter van de afdeling Alblasterdam, bestuurslid van de Centrale Dordrecht, oud-lid van de Partijraad, oud-lid van het Hoofdbestuur van de Liberale Unie en de Liberale Staatspartij, D. Jonkman, secretaris van de afdeling Hoorn, C.J. van Kempen, oud-lid van de Tweede Kamer voor de Liberale Staatspartij, H. Riem Sr., voorzitter van de afdeling Heiloo, Jhr Mr J. Schuurbeekje Boeijs, burgemeester van Zierikzee, A.C. Straefland, wethouder van Lekkerkerk, A.J. Turion, lid van het bestuur van de afdeling Voorschoten.

De jaarlijkse Algemene Vergadering werd gehouden op 22 en 23 April in het Concertgebouw te Haarlem, en werd bijgewoond door de heren P. Lenain en W. de Clerq als afgevaardigden van het Liberaal Vlaams Verbond. De openingsrede van de Voorzitter werd als steeds door de radio uitgezonden. De wijzigingsvoorstellen op de Statuten en Reglementen werden in vlot tempo behandeld. Aan onze Kamerfracties werd lof toegezwaaid. Vrijdagavond zorgde de Centrale Haarlem voor een zeer geslaagd gezellig samenzijn in de Vleeshal.

In de samenstelling van het Hoofdbestuur kwam geen wijziging.

Het Hoofdbestuur kwam in 1955 viermaal bijeen, nl. op 12 Februari, 2 April, 2 Juli en 15 October. In de laatstgenoemde vergadering benoemde het Hoofdbestuur de steller van dit verslag tot honorair algemeen secretaris van de Partij, mejuffrouw Mr W.M.F. van Everdingen tot secretarisse van de Partij en de heer L. van Vlaardingen tot organisator - propagandist in vaste dienst. Daarnaast vergaderde het Dagelijks Bestuur nog viermaal, en wel op 8 Januari, 26 Maart, 18 Juni en 23 December.

De informele besprekingen tussen Dagelijks Bestuur en Kamerfracties, waarmede in 1954 een aanvang werd gemaakt, werden in 1955 driemaal herhaald: op 28 Januari, 26 Maart en 25 Mei.

De Partijraad kwam bijeen op 2 April, ter bespreking van de voorstellen van de Commissie tot herziening van Statuten en Reglementen en de daarop ingediende amendementen; op 2 Juli, welke vergadering was gewijd aan een bespreking van het huurvraagstuk, ingeleid door Prof. Dr H. J. Witteveen, voorzitter van het curatorium van de Teldersstichting; en op 29 October, toen het vraagstuk van de ouderdomsvoorziening werd behandeld door Mr C.E.J. Maitland, secretaris van het Centraal Sociaal Werkgeversverbond. Prof. Mr N.E.H. van Esveld, die eveneens over dit onderwerp zou spreken, was helaas te elfder ure verhinderd. In de vergadering van 2 Juli werden bovendien, conform art. 7 van het Reglement op de candidaatsstelling voor Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, door de Partijraad 15 leden en plaatsvervangende leden van de Verkiezingsraad benoemd. De voorbereidingen voor de in 1956 te houden verkiezingen waren reeds in April begonnen. In zijn vergadering van 15 October maakte het Hoofdbestuur, aan de hand van de ingekomen lijsten van de Kamer-Centrales, een voorlopig ontwerp op, dat in de beide vergaderingen van de Verkiezingsraad, op 12 en 26 November, werd besproken en nadat een aantal wijzigingen was aangebracht, voorlopig vastgesteld.

Onder de leiding van de heer van Vlaardingen vergaderden de secretarissen der Kamer-Centrales op 22 Januari, 19 Maart, 7 Mei, 9 Juli en 15 October.

Van de Commissies werd in de eerste plaats grote activiteit ontwikkeld door de Landelijke Middenstandscommissie, die niet alleen een negental vergaderingen hield, maar bovendien in tal van afdelingen middenstandsfora organiseerde.

De Commissie voor Culturele Zaken vergaderde op 27 October; de Woningbouwcommissie op 3 en 30 Maart, 28 Mei, 3 en 13 Augustus en 3 September. Het Bestuur van de Stichting "Vrijheid en Democratie" vergaderde op 5 Februari en 3 December; de Redactie-Commissie van het weekblad "Vrijheid en Democratie" kwam geregeld maandelijks bijeen. De Vereniging van Staten-en Raadsleden stelde op 14 Januari een Commissie ad hoc in ter bestudering van de taak en de organisatie van de provincie, welke Commissie onder voorzitterschap van Prof. Mr D. Simons reeds op 22 Maart haar rapport uitbracht. Voorts kwam de Onderwijscommissie van de Vereniging van Staten-en Raadsleden op de ochtend van de 17e September bijeen, teneinde naar een inleiding van Dr J.N. van den Ende over de tweede Onderwijsnota te luisteren, terwijl tenslotte ook de Commissie ter bestudering van Sportvraagstukken nog eenmaal vergaderde. De Commissies van het Studiecentrum, ter bestudering van het vraagstuk van de democratisering van de bezitsvorming en van de landbouwpolitiek, vorderden gestadig met hun werkzaamheden, na zich in een aantal subcommissies te hebben gesplitst.

De organisatie "Vrouwen in de V.V.D." hield op 8 en 9 October een landelijke conferentie in de Pietersberg te Oosterbeek. Ook plaatselijk en regionaal werden tal van bijeenkomsten gehouden.

Het congres van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie op 12 en 13 November te Groningen werd wederom door verschillende vooraanstaande leden onzer Partij bijgewoond. Voorts werden enige besprekingen tussen een delegatie uit het Dagelijks Bestuur van de Partij en het Bestuur van de J.O.V.D. gevoerd, teneinde zich te beraden over de ontwikkeling van de liberale gedachte.

Op 19 en 20 November werd in overleg met het Liberaal Vlaams Verbond te 's-Gravenhage een Vlaams/Nederlandse contactbijeenkomst gehouden. Het onderwerp vormde: de positie en de perspectieven van het liberalisme in België en in Nederland, waarbij vooral ook, aan de hand van redevoeringen en voordrachten van de heren Dr A. Maertens, onder-voorzitter van het Liberaal Vlaams Verbond en de onder-voorzitter van onze Partij, Mr H. van Riel, de propagandamiddelen in beschouwing werden genomen. De jaarvergadering van het Liberaal Vlaams Verbond werd gehouden op Zondag 27 November; de V.V.D. werd vertegenwoordigd door Mr F.G. van Dijk, L. van Vlaardingen en ondergetekende.

De Prof. Mr B.M. Teldersstichting deed enkele publicaties het licht zien, te weten een memorandum inzake de Crematie-Wet, een beschouwing over het Huurvraagstuk en een studie "Federalisme - De Canadese Variëteit."

De jaarvergadering van de Vereniging van Staten-en Raadsleden had plaats op Zaterdagochtend 26 Februari te 's-Gravenhage. Des middags werden door de Partijvoorzitter en Mr D.J. van Gilse, procureur-generaal bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, inleidingen gehouden over het politie-vraagstuk.

Op 22 October werd te Utrecht de jaarlijkse bijeenkomst voor de raadsleden uit gemeenten met meer dan 75.000 inwoners gehouden. Prof. Mr P.J. Oud was hierbij tegenwoordig. In de maanden October en November werden vervolgens een aantal regionale bijeenkomsten gehouden.

Het aantal leden der Vereniging steeg van 578 tot 583.

"Provincie en Gemeente" verscheen maandelijks; een woord van bijzondere erkentelijkheid voor de Redacteur, de heer K.H. Brandt, is hier zeker op zijn plaats.

Tenslotte leg ik nog één punt, dat mijn eigen bijzondere verantwoordelijkheid raakt, aan de Algemene Vergadering ter overweging voor.

Gij allen wenst, dat de invloed van het liberalisme in Nederland in stijgende mate zal toenemen. Er lijkt kans van slagen te zijn, maar de kans op succes en zeker op consolidatie van reeds behaalde successen hangt ten nauwste samen met de kracht van het Partij-apparaat. De bezetting van ons Secretariaat wordt te klein, wij groeien uit onze kantoorruimte en hebben onvoldoende documentatie. Aan mij was het U dit onder ogen te brengen, aan U een oplossing mogelijk te maken. Gij kunt dit doen door de Penningmeester te steunen bij zijn pogen de Partij ook financieel meer te doen offeren. Het liberalisme eist veel van zijn voormannen. Laat het tonen, dat het hun tenminste de werktuigen ter beschikking wil stellen.

Wanneer Gij dit jaarverslag leest, is het jaar 1956 reeds een einde-
weegs gevorderd. Nog slechts enkele maanden scheiden ons van de Tweede
Kamerverkiezingen, hoogtepunt in het politieke leven. Veel wordt van ons
allen in deze maanden geëist. De voortekenen zijn gunstig, doch slechts
met vorende krachten kunnen wij succes behalen.

De activiteit, die in het jaar 1955 in alle geledingen der Partij
is betoond, maakt dat wij de krachtsinspanning die ons thans wacht met
vertrouwen tegemoet zien. Moge het volgend jaarverslag ervan kunnen ge-
tuigen, dat dit vertrouwen gewettigd was.

D. W. Dettmeijer,
Algemeen Secretaris.